

Hadtudományi Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Péri Márton

Samuel P. Huntington és az Egyesült Államok Haditengerészete

**Huntington az amerikai haditengerészeti stratégiáról a hidegháború korai
szakaszában**

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:

Professzor Dr. Molnár Anna

Budapest, 2021

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
A kutatási probléma azonítása, a kutatás aktualitása	3
Kutatási Célok.....	5
Hipotézis	6
Kutatási módszerek	7
A disszertáció fejezeteinek összefoglalása	9
Huntington tanulmányának közvetlen forrásai	9
Nemzeti politika és a transzocéáni haditengerészet, 1954	9
A Brookings Intézet	10
Az amerikai haditengerészeti stratégia elemei a második világháború előtt	10
Egy új tengerészeti stratégia felé	11
Huntington tengeri stratégiájának továbbélése	11
A kutatás eredménye	12
Új tudományos eredmények	13
A tudományos eredmények alkalmazhatósága.....	15
Ajánlások.....	16
Felhasznált főbb levéltári források és interjúk.....	17
Samuel P. Huntington megjelent művei.....	18
Egyéb felhasznált főbb szakirodalom	18
A szerző publikációi a témakörben:	19
Péri Márton életrajza:.....	20

Bevezetés

1954-ben jelentte meg a *Navy Proceedings* hasábjain Samuel P. Huntington azt a tanulmányát, amely rendszerré fejlesztette azt az 1940-évek végén kialakult amerikai haditengerészeti stratégiai koncepciót, ami azonban korábban sosem került írásba foglalásra. A szerzője egy akkor 26 éves fiatal kutató, aki 1951-ben doktorált a Harvard egyetemen, majd annak *Government* tanszékének lett tanársegéde, hogy aztán egy pár évvel később első kötetével, a „*The Soldier and the State*”-tel közismertté váljon és később a 20. század második felének egyik kiemelkedő szerzője legyen a katonai stratégia, szociológia és politológia területén. A tanulmány különös érdekessége, hogy ez a tizenkét oldalas írás a mai napig különös becsben áll a haditengerészet berkein belül és a tiszti kar egy tekintélyes része a haderőnem klasszikusának tekinti, ugyanakkor gyakorlatilag teljesen ismeretlen más tudományterületeken, ahol pedig a szerző nagy hírnevet szerzett magának más munkáival. A fiatal Samuel P. Huntingtonnak ez a korai írása azt a haditengerészetet szólította meg, amely éppen csak magához tért a világháború utáni leszerelés és az haderőnemek egységesítésének viharai után. Az írás sikerét jól mutatja, hogy rendkívül gyakran említik, vagy hivatkoznak rá haditengerészeti írók, vagy stratégák, sőt egyesek az igazi haditengerészeti klasszikusok, Mahan és Corbett munkáival együtt emlegetik.

A kutatási probléma azonítása, a kutatás aktualitása

A fiatal harvard-i kutató 1954-es tanulmánya több szempontból is különleges. Egyrészt, mert Huntington később sosem foglalkozott kizárólagosan a haditengerészet által alkalmazandó stratégiával, egyetlen egyszer említette az írást más munkájában a későbbiekben, azt is csak 1961-ben, még magánlevelezésében, vagy előadásában sem, amennyire azt a levéltári anyagok alapján meg lehet állapítani. A civil-katonai viszonytal, katonai stratégiával, vagy nemzeti biztonsági kérdésekkel foglalkozó tanulmányaiban, illetve könyveiben említi a haditengerészetet, de csak, mint az amerikai haderő egy részét, és nem önállóan fókuszálva erre a haderőnemre. A tanulmány teljes joggal tekinthető első valódi és széles körű kutatói sikerének, bár megírásához bizonyíthatóan nem rendelkezett a megfelelő tapasztalattal, vagy ismerettel. A gondosan katalógizált iratanyagában mégsem szentelt külön mappát az írásnak, ahogy ezt más tanulmányokkal tette, és nem is maradtak fenn jegyzetek, vagy kéziratlapok. Pedig gyakorlatilag minden írását gondos előkészítő munka előzte meg, aminek nyomát is találjuk az archívumban. Huntington hallgatása az írásról annál is érdekesebb, mert jelentős publikációk, stratégiai dokumentumok utalnak a tanulmányra, illetve idéznek részleteket belőle.

A szakirodalom áttekintése után látható, hogy szociológusok, katonai szakértők, politológusok, stratégák, akik Huntington írásait elemezték, sosem említik a tanulmányt, mivel az gyakorlatilag nem ismert a haditengerészet kötelékein kívül, másrészt pedig a tengerészeti témákkal foglalkozó kutatók nem érdeklődtek Huntington egyéb írásai iránt. Ezért megállapítható, hogy a 1954-es tanulmány, a tudományos „senki földjére” került, és így elkerülte a részletes elemzést. Sosem kapcsolták a szerző más munkáihoz, bár csak három évvel készült a *The Soldier and the State* előtt, amely Huntington egyik legjelentősebb műve, illetve hét évvel előzte meg a Truman és Eisenhower adminisztráció katonai és nemzetbiztonsági erőfeszítéseinek elemzését a *The Common Defense* című kötetben. Eleddig senki nem tanulmányozta az írást, és sosem vizsgálták azt sem, szerzője miért nem említette később.

Kétségek merülnek fel a narratívával kapcsolatban, ami szerint egy fiatal kutató, aki eladdig az egyébként szövevényes amerikai választási rendszerről vagy éppen a vasúti szállítmányozási problémákról írt tanulmányokat egyszer csak a haditengerészeti stratégia iránt kezdett érdeklődni. A 26 éves fiatalember a US Navy-hez való bármilyen korábbi kapcsolódás nélkül, szabadon elérhető újságtanulmányokat, beszédek, kongresszusi meghallgatásokat olvasva belemerült egy a korszakban nagyon érzékeny témába. Egyedül gondolkodva olyan megoldásra jutott, ami véletlenül egybeesett a haderőnem különösen is bizalmasan kezelt, még szinte a hadsereg más alakulatai előtt is titkolt stratégiai koncepciójával. Sokkal valószínűbbnek tűnik, hogy az 1952-53-as *Brookings Intézet*beli tartózkodása során találkozhatott olyan tudományos héttérrel, ami a tanulmány megírásához segítette.

Mindazonáltal a tanulmány, megjelenése és üzenete olyan kérdéseket vetnek fel, melyek sosem kerültek megválaszolásra, talán éppen az írást övező tisztelet miatt. A rövid tanulmányt sosem elemezték annak ellenére, hogy a *US Navy* félhivatalos lapjának tekinthető *Proceedings* olvasótáborra jól ismeri, és gyakran hivatkozzák az írást a lapban publikáló szerzők. Sosem tettek fel kérdéseket arra vonatkozóan, hogyan lehetséges, hogy a tudományos elvárásokat mindig messzemenőig betartó Huntington olyan tanulmányt jelentetett meg, amelyből egész egyszerűen hiányoznak a jegyzetek annak ellenére, hogy a szerző számos művet, beszédet, szakértőt idéz. Az 1954-es tanulmány későbbi újraközlései is ezt *Proceedings*-ben napvilágot látott változatot közölték ismét, a jegyzetek nélkül. A jelenségre nem hívta fel senki a figyelmet, még úgy sem, hogy Huntington több, mint ötven év alatt publikált valamennyi könyve, vagy tanulmánya, ezt az egyetlen kivéve, – a tudományos elvárásoknak megfelelően, – tartalmaz jegyzeteket.

Manapság, mintegy hetven évvel az amerikai hadsereg haderőnemei között zajlott hosszú versengés után, számos az események időpontjában bizalmas irat vált hozzáférhetővé. Ugyanakkor még a megismert források segítségével sem feltétlenül könnyű megállapítani az események pontos menetét, vagy meghatározni a szereplők motivációit, illetve a politikai események valódi befolyását az események

menetére. Huntington tanulmánya szigorúan véve a *US Navy* szerepével foglalkozik a világháború utáni időszakban, de a szöveg tanúsága szerint is, szorosan kapcsolódik érzékeny nemzetbiztonsági kérdésekhez, vagy éppen az egyesített haderőnemek által alkalmazott stratégiákhoz a *Navy* stratégiáján keresztül. A hivatalosan soha nem publikált vélemény a kutatók között az, hogy Huntington valahol a témán dolgozhatott, vagy a *Brookings Intézetben*, vagy a Harvardon, és mivel nem talált megfelelő folyóiratot a közlemény publikálására, megkereste a *Proceedings* szerkesztőségét, mivel a téma amúgy is beleillett a periodika tematikájába.

Ugyanakkor a tanulmány két, eddig nem ismert szövegverziójának felfedezése, mindkettő tartalmazza a megfelelő lábjegyzeteket, a fentiekől eltérő magyarázatokat tesz lehetővé, illetve kíván. A hosszabbik változat, amely egy kefelevonat a *Proceedings* betűkészletével és tipográfiájával, mintegy ezer szóval hosszabb, mint a végül publikált variáció. Mintha az írás már készen állt volna a nyomtatásra, aztán valamilyen okból kifolyólag visszavonásra került, bár ennek ma már semmi nyoma a szerkesztőségi iratokban. Egy ilyen lenyomat előállítását a korban komoly munkaigényű folyamat volt, sok befektetett munkaórával. Jellemzően már a gyártás utolsó előtti fázisában használták, nyomtatási beigazításra, semmiképpen nem korrektúrára. Valamilyen ok miatt, nagy valószínűséggel ennek nyomósnak kellett lennie, hiszen egyébként nem jutott volna a teljes kiszedésig a szöveg, mégis úgy döntöttek, hogy a tanulmányból húzni kell, ezért mindez az erőfeszítés kárba veszett.

Kutatási Célok

- a. A második világháború utáni amerikai haditengerészeti stratégiai koncepció kialakulásának és a hidegháború első tíz éve alatti fejlődésének részletes leírása a kutatás során felfedezett dokumentumok segítségével.
- b. Annak vizsgálata, hogyan viszonyult egymáshoz a hidegháború kezdeti éveinek amerikai haditengerészeti stratégiája és Huntington tanulmánya.
- c. Huntington írásának, mint biztonság- és védelempolitikai szempontból is releváns dokumentum – részletes elemzése, mert ebből fontos következtetések vonhatóak le a korszak amerikai biztonság- és védelempolitikájának alakulásáról.
- d. A rendkívül fontos amerikai „think tank”, a Brookings Intézet szerepének vizsgálata az USA katonai, különösképpen haditengerészeti stratégiái, doktrínái kialakításában, mivel az amerikai szakirodalom sem ismerte eddig az intézmény ilyen irányú tevékenységét.

f. A dolgozat bemutatja Huntington tanulmányának, illetve annak hatásának továbbélését a jelenlegi amerikai haditengerészeti dokumentumokban és tengerészeti szakértők írásaiban, bizonyítva, hogy az írás még manapság is időszerű és a benne felvonultatott szempontrendszer továbbra is stratégia formáló.

g. A fenti kérdések tisztázása mellett a szerző a disszertáció kutatási eredményein túl, ezekre alapozva egy javaslatot dolgoz ki arról, hogyan lehetne a magyar fegyveres erők berkein belül felhalmozódott humán tőkét és tapasztalatot felhasználni egy kutató intézet, vagy „think-tank” munkájának hatékonyabbá tételében.

Hipotézis

1. A dolgozat egyrészt azt a hipotézist kívánja bizonyítani, hogy a Huntington tanulmány tartalma, és időzítése, valamint azt írást övező körülmények azt sugallják, hogy a fiatal kutató nem egyedül írta a publikációt, hanem a kormányzati célokat fogalmazott meg a *US Navy* stratégiai koncepciójának megírásával, egyértelműen alárendelve azt a nemzeti biztonsági és politikai céloknak, alkalmazva az Eisenhower kormányzat szervezeti ajánlásait. Ebben a munkában Huntington a *Brookings Intézetben* felhalmozott komoly katonai, hírszerzői és katonai tervezői szakértelemre és tapasztalatra, valamint olyan specialisták ismeretanyagára, mint a korábbi doktori témavezetője és egy ideig az NSC mellett dolgozó, Elliott Yandell támaszkodhatott.

2. A disszertáció hipotézisének másik része az, hogy Huntington tanulmányának kialakulási folyamata fontos betekintést adhat az USA katonai stratégia alkotási folyamatába, amiben a katonai és a civil szféra is összehangolt, egymásra épülő megbízásokat kapott. A felmerülő kihívásokra, kockázatokra és fenyegetésre adott stratégiai választ gondos politikai, társadalmi előkészítő munka előzte meg, ami meggyőzte a társadalom különböző rétegeit a fenyegetettség komolyságáról és méretéről, ami után a lakosság már könnyebben elfogadta a kimerítő háború után is az újabb háborús készülődést. A Huntingtonra bízott feladatnak lehettek minősített elemei, ami magyarázatot adhat arra kérdésre, hogy a harvardi kutató miért említette a *Navy Proceedings-ben* 1954-ben megjelent írását más műveiben csak egyszer, és még a címét is eltévesztette Hattendorf professzornak írt levelében, annak ellenére, hogy a tanulmány elismertsége és elfogadottsága nyilvánvaló kellett legyen a számára is.

A hipotézis két részének indoklásaként fontos leszögezni, hogy Samuel P. Huntington korai karrierje még sosem képezte kutatás tárgyát. Arra vonatkozó információ, hogy pontosan milyen befolyás érte a fiatal Huntingtont egyetemi és karrierjének kezdeti éveit a Harvardon és a *Brookings Intézetben*

(1952-53) rendkívül hiányosan áll rendelkezésre, mivel levelezése, valamint egyéb a korszakra vonatkozó dokumentumai, melyekből kiderülhetnének a lényegi részletek, gyakorlatilag hiányoznak a levéltárakból. A kutatás azonosított személyeket a *Brookings Intézetből*, akik komoly ismeretekkel rendelkeztek a külügyek, nemzeti biztonság, hadügyek és haditengerészettel kapcsolatos kérdések terén, illetve komoly tapasztalatuk volt a stratégiai tervező munkában. Feltételezhető, hogy alkalmuk nyílhatott arra, hogy tapasztalatukból átadjanak a fiatal Huntingtonnak és ilyen formában, akár közvetve, vagy közvetlenül, akár szándékoltan, akár akaratlanul is hatással lehettek az 1954-ben megjelent *US Navy*-vel foglalkozó tanulmányra. Különösen is fontos ez a részlet, mert a *Brookings International Study Group*-ját olyan személy vezette, Leo Pasvolsky, aki komoly gyakorlattal rendelkezett a nemzeti és a nemzetközi politika alakításának gyakorlatával. Rooseveltnél különleges nemzetközi tanácsadójaként, államtitkár helyettesi pozíciót töltött be a Külügyminisztériumban 1945-ig, majd a háború végeztével visszatért a *Brookings*-ba és megalkototta nemzetközi kutatócsoportját. A tervezett kutatások közül az egyik a nemzetközi biztonság témakörével kívánt behatóbban foglalkozni. Az általuk több egyetem számára kidolgozott külpolitikai továbbképzések olyan sikeresnek bizonyultak, hogy a Navy és a CIA is együttműködést kezdeményeztek a *Brookings Intézettel* külpolitikai, biztonsági kérdések megvitatására.

Huntington MA diplomáját a Chicago Egyetemen szerezte 1948-ban és ugyanabban az évben folytatta is tanulmányait a Harvard Egyetem doktori programján, William Yandell Elliott témavezetése alatt. Még PhD disszertációjának 1951-es megvédése előtt instruktorként a Government tanszéken, amit ugyanaz az Elliott vezetett. A fiatal kutató szükségszerűen témavezetője intellektuális hatása alá kerülhetett a nemzeti biztonság kérdésében, mivel a nemzeti politika primátusa a haderőnem szükségletei felett erősen hangsúlyos az írásban. Huntington tanulmányának időzítése jelezheti ugyanezt a tényt, mert egy évvel a Rockefeller Bizottság jelentésének közzététele után és egy pár héttel azután jelent meg, hogy a Committee on Organization of the Department of the Navy jelentése napvilágot látott, hiszen mindkét dokumentum a fegyveres erők szorosabb civil kontroll alá helyezésének kérdésével foglalkozott, ami értelemszerűen közelről érintette a US Navy-t.

Kutatási módszerek

a. A szöveg mikro and makro analízise

A kutatás fő célja Huntington tanulmányának mélyreható vizsgálata, forrásainak azonosítása azért, hogy a szöveg minél szélesebb kontextusba helyezhető legyen, megvilágítva keletkezésének történelmi, politikai, politológiai hátterét. Eközben fontos szerepet kap a nemrégiben felfedezett szövegvariánsok integrálása a kutatásba, hogy így felderíthető legyen a szöveget övező számos összetett és eddig meg nem

válaszolt kérdés. Mivel a feladat kimondottan sokrétű multidiszciplináris megközelítésre van szükség a vizsgálat során.

A szövegvizsgálat eredményességének feltétele az Egyesült Államok háború utáni kormányzati és hadügyi fejlődésének szisztematikus és strukturális elemzése, ebbe beleértve a *Brookings Intézet* vizsgálatát is, ami nélkül a tanulmány komplex környezete nem érhető meg adekvát módon. Huntington írása az amerikai intézményrendszer több szinten lezajlott paradigmaváltása idején született, amikor az állam kormányzati, nemzeti biztonsági, külpolitikai és katonai struktúrája alapvetően átalakult. Valamennyi, az íráshoz közvetlenül kapcsolódó, vagy sejtetően kapcsolódó szöveg részletes és kiterjedt diskurzuselemzése elengedhetetlen fontosságú a korszak megértéséhez, amiben az írás született. Hasonlóképpen ez a vizsgálat segíthet feltárni a tanulmány valódi értékeit, mivel az gyakorlatilag egyáltalán nem ismert a haditengerészet körein kívül.

b. Összehasonlító elemzés

Huntington 1954-es haditengerészettel foglalkozó tanulmányának részletes elemzése azt is kell jelentse, hogy az írást összehasonlító analízis alá veti a dolgozat Huntington más műveivel, a tanulmány forrásaival, illetve a *Brookings Intézet International Study Group*-jában foglalkoztatott szakértők írásaival. Ez a vizsgálat még sosem került elvégzésre Huntingtonnak az 1950-es években írt munkáin, különösen nem a dolgozat által vizsgált tanulmányán. Egy ilyen analízis segíthet meghatározni a *US Navy* stratégiai koncepciójáról szóló írás hogyan kapcsolódik a szerző többi művéhez, esetlegesen milyen elemeket alkalmazott a tanulmányból későbbi írásaiban. A kutatásnak ez a része azért is tűnik indokoltnak, mivel a harvardi kutató gyakorlatilag nem idézte az írást a későbbiekben, bár annak hírneve megkérdőjelezhetetlen a haditengerészetben belül.

c. Terminológiai kutatás

Swartz foglalkozik a “*strategic concept*” fogalmával, ami a haditengerészet használatában különleges jelentéssel bír, eltérve más haderőnemek alkalmazási módjától. Szembetűnő, hogy Huntington az 1954-es írásában szokatlanul sokszor fordul elő a kifejezés, és már ebben az unikális értelemben. Emiatt a dolgozat terminológiai kutatást kezdeményez először más, Huntington előtt publikáló tengerészeti szerzők, aztán magának Huntingtonnak a korszakból datálódó katonai témájú műveiben azért, hogy a kifejezés esetleges evolúcióját fel lehessen térképezni, illetve, az is kimondottan informatívnak bizonyulhat, a szerző másutt, más kontextusban hogyan használta a terminust. Hasonló nyelvi kutatás végrehajtása látszik indokoltnak a *Navy Proceedings* című folyóirat a témáról szóló tanulmányain is 1946 és 1956 között, annak megállapítására, vajon a kifejezés bevezetése a haditengerészet szóhasználatába valóban Huntington írásához köthető-e.

d. Technikai analízis

Huntington tanulmányának nemrégiben, a kutatás részeként megtalált kefelevonat változata számos technikai kérdést vet fel, ami az írás születésének körülményeiről is szolgáltat információ. Ezt a technológiát jellemzően írásművek végső változatának kinyomtatására használták, munka és költség intenzív technológia révén ebben a stádiumban már csak kisebb, egy adott soron belüli javításokra volt lehetőség, mivel egy jelentősebb korrekció az egész nyomtatási tükröt átrendezhette, ezzel a teljes anyag kárba vesztett, és újraszedés válhatott szükségessé. A végső, gyártási folyamatok ellenőrzését szolgálta egy ilyen másolat, közvetlenül a tömegnyomtatás megkezdése előtt. A tanulmány nem végleges változata, amely nem szerepelteti a szerző nevét, de a *Navy Proceedings* betűtípusát és szedési formáját használja, nem csak tartalmában, hanem formájában is magyarázatot igényel.

A disszertáció fejezeteinek összefoglalása

Huntington tanulmányának közvetlen forrásai

A nemzetközi szakirodalomban először került bemutatásra azoknak a tanulmányoknak a sora, amelyeket Huntington, írásának forrásaiként nevezett meg a tanulmány újonnan felfedezett lábjegyzeteiben. A vizsgálat megmutatta, hogy a tanulmányában dokumentált stratégiai koncepció számos fontos gondolata már korábban is létezett, amint azt Huntington őszintén meg is jegyezte. Néhány írás saját érdemei alapján elismert hírnevet szerzett a stratégák és a tengerészeti szakértők körében, mások felfedezése most folyik, vagy esetleg várat magára. Remélhető, hogy jelentős mértékben hozzájárulhatnak a tengeri stratégia megértéséhez anélkül, hogy csökkentenék Huntington jelentőségét, aki képes volt ezeket a forrásokat felhasználva összefüggő, jól szerkesztett és kiegyensúlyozott tanulmányt írni, amely még mindig széles nagy népszerűségnek örvend. Ez a népszerűség nem utolsósorban a harvard-i tudós egyszerű nyelvezetének is betudható, aminek köszönhetően írása érthető és könnyen követhető a haditengerészetben belüli és kívüli olvasótábor számára. A források megnevezése és elemzése előreláthatólag komoly előrelépést jelenthet abban a folyamatban, aminek végén Huntington írása elnyerheti méltó helyét a tengeri stratégiai szakirodalmon és a Huntington korpuszon belül is.

Nemzeti politika és a transzóceáni haditengerészet, 1954

Huntington tanulmányának részletes elemzése után az újonnan megtalált kefelevonat verzió szövegének ismertetése is megtörtént a fejezetben. Ennek a hosszabb, és részletekben gazdag

szövegvariánsnak segítségével sikerült az írás politikai és történelmi háttérét tisztázni. Az elmondottak alapján biztosra vehető, hogy politikai események is motiválhatták a tanulmány megírását, annál is inkább, mert a szerző nagyszerű, a civil-katonai kapcsolatokat tárgyaló kötete nagyon is kapcsolódik a Rockefeller és Gates Bizottság által érintett témákhoz. Sikerült tisztázni, hogy a tanulmány tartalma egyértelműen kapcsolódik a haditengerészetben belül a második világháború után kidolgozott tengeri stratégiához. Hasonlóképpen bemutatásra került, hogy több olyan érv található az újonnan megtalált szövegvariánsokban, amik nagyon is elképzelhetővé teszik a Brookings Intézetben zajló munka konkrét hatását Huntington szövegében. Az ISG-ben zajló munka, Reitzel, Moore és Pasvolsky munka tapasztalata, és ismeretanyaga bőven átfedésbe hozható a Huntington által leírtakkal.

A Brookings Intézet

A fejezet egy eddig ismeretlen aspektusát kívánta bemutatni azoknak az amerikai erőfeszítéseknek, amelyek a háború után keletkezett új külpolitikai igényeket akarták kielégíteni az új irányelvek és a megfelelően képzett személyi állomány terén. A Brookings Intézet aktívan közreműködött 1945-től a feladatban és a külpolitika részeként foglalkoztak a hadügyekkel is. Bemutatásra került, hogy az intézmény, illetve annak International Study Group részlege bizonyosan felhalmozott olyan különleges tudást és tapasztalatot, illetve alkalmazott olyan haditengerészeti kapcsolatokkal és múlttal rendelkező szakértőket, akik nagyon könnyen segítségére lehetnek Huntingtonnak tanulmánya megírásában. Részben a Brookingsnak és munkatársainak köszönhetően a Földközi-tenger térsége az amerikai külpolitikában hamarosan megkapta az intenzív figyelmet és ez azóta sem változott. Bebizonyításra került, hogy a Brookings-ban használt munkamenet, a "problem papers" és az őket követő kollektív viták alakították ki a végül kiadott munkát, ami így a kutatók közös erőfeszítésének tekinthető, annak ellenére, hogy adott esetben egyikük, vagy másikuk neve alatt jelent meg.

Az amerikai haditengerészeti stratégia elemei a második világháború előtt

Az Amerikai haditengerészet megalapításától kezdve 1945-ig méret és stratégiai beállítottságát tekintve igyekezett megfelelni azoknak a követelményeknek, amik az Egyesült Államok biztonsági kihívásaiból az adott korszakban következtek. A második világháború ideális konfliktusnak bizonyult az amerikai haditengerészet számára, amire negyven éven keresztül készült a haderőnem. Számos szempontból Japán volt az ideális ellenség, és a Navy jól felkészült. Ugyanakkor a japán és a lényegesen kisebb német haditengerészet legyőzése után az amerikai haditengerészet elvesztette létezésének értelmét, hiszen az Egyesült Államok minden tengeri ellensége vereséget szenvedett, a szóba jöhető ellenség

pedig nem rendelkezett óceáni képességekkel. A Navy sürgősen új ellenséget kellett találnon, aki ellen új stratégia kifejlesztésére is szükség volt.

Egy új tengerészeti stratégia felé

Az amerikai haditengerészet íratlan tengerészeti stratégiája, ami 1946 és 1952 között alakult ki különböző küzdelmek árán, nehézségekbe ütközött a haderőnemek közötti küzdelem, a különböző bel- és külpolitikai viharok során. Huntington tanulmánya alapján ez két fő okra vezethető vissza. Az egyik szerint a stratégiai koncepció nem vált a nemzeti stratégia részévé, talán mivel az egyesítési folyamat alárendelte a Navy nézőpontját más fegyveres erők véleményének és az elveszett a kavalkádban. A másik ok az lehetett Huntington szerint, hogy a Navy, illetve stratégiai koncepciója sosem kapott támogatást a közvéleménytől, úgy, mint például a légierő. A haditengerészet stratégiai tervei legfeljebb titkosított iratokként cirkuláltak korlátozott számú szakértő, vagy döntéshozó között. A Navy mindig zárt világot alkotott, és Sherman admirális nem tudott eleget tenni ennek feloldásáért, bár főparancsnokként már igyekezett a közvélemény felé is hangot adni a Navy terveiről. Annak a fontosságát is realizálta, hogy a társadalmat felkészítse a háborús tervektől független haditengerészeti stratégiai koncepcióra.

Huntington tengeri stratégiájának továbbélése

Három fontos írás került kiválasztásra a különböző hivatalos dokumentumok, illetve haditengerészeti írók és szakértők nagyszámú rendelkezésre álló munkája közül, bár számos más művet is ki lehetett volna választani, Huntington tanulmánya olyan gyakran kerül elő stratégiák írásaiban, vagy hivatalos dokumentumokban. A három különböző írás segítségével bizonyíthatásra került, hogy Huntington írása még mindig alkalmazható és alkalmazásra is kerül azokban a helyzetekben, amikben az amerikai haditengerészet aktívan teljesíti feladatait, szinte a hivatalos haditengerészeti „kánon” részének tekinthető. Bemutatásra került, hogy az 1954-es tanulmányt hatvanhat év után is inspirációs forrásnak tekintik a haditengerészeti szerzők és a haditengerészeti vezetők, illetve még mindig referenciapontként szolgál, amikor új irányokat keresnek a haderőnem számára. Bár a technológia alapvetően megváltozott, a stratégiai álláspontok átalakultak, a vonatkozó nemzeti politika többször módosult, még a fő ellenfél is már régen eltűnt, aztán újak jelentek meg a láthatáron, de Huntington írása továbbra is ösztönzést nyújt a stratégiák és szakírók számára a minden körülmény között.

A kutatás eredménye

A disszertáció Samuel P. Huntingtonnak, a huszadik század második felének egyik legfontosabb amerikai társadalomtudósának, védelempolitikai teoretikusának egyik korai művével kívánt foglalkozni. Mivel Huntington életét és különösen korai írásait még nem elemezték, a kutatás „feltérképezetlen területen” kellett haladjon. Többnyire nem publikált levéltári anyagok kerületek felhasználására Samuel P. Huntington személyes archívumából a Harvard Egyetem levéltárából, a Hoover Intézet, és a Columbia Egyetem Archívumából valamint más intézmények levéltáraiból.

1. A korszak biztonság- és védelempolitikai folyamatainak részletes analízise, illetve a bemutatott és elemzett levéltári, illetve más nyomtatott dokumentumok beható vizsgálatának eredményeképpen nagy bizonyossággal kijelenthető, hogy a disszertáció hipotézisének első része bizonyítást nyert abban a tekintetben, hogy a fiatal Samuel P. Huntington tanulmányának megírásakor nem rendelkezett az írás megalkotásához szükséges ismeretanyaggal, és annak ilyen színvonalú elkészítése csak külső segítség igénybevételével képzelhető el. A Harvard levéltárban megtalált hosszabb szövegvariáns alapján bizonyítottam, hogy az írás célja kimondottan a *Navy Department* népszerűsítése volt, csak ez a részlet kikerült a végleges változatból. Tehát kijelenthető, hogy Huntington mások segítségével, kormányzati célok mentén írta meg tanulmányát.

2. A hipotézis második részének igazolásához bemutatásra került a Brookings Intézet kül- és biztonságpolitikai oktatási tevékenysége, ami szándékoltan a társadalom szélesebb és a jövőben várhatóan nagyobb befolyással rendelkező (egyetemi, diplomás ifjúság) rétegeinek meggyőzését szolgálta az állam külpolitikai terveivel egybeesően. A Brookings olyan kiadványai is elemzésre kerültek, amelyek szintén ezeket a kormányzati terveket szolgálták, pl. a Földközi-tenger politikai, gazdasági és katonai fontosságának átültetése a köztudatba. Huntington közvetlen munkatársainak bemutatásával és műveiknek ismertetésével, valamint a fiatal szerző tanulmányának és háttérének részletes analízisével bizonyításra került, hogy az írás is ebbe az intézeti profilba illeszkedett.

Ezek alapján a kutatási célkitűzések az alábbi formában teljesültek:

1. A disszertációban levéltári és más elsődleges források, valamint a vonatkozó magyar és nemzetközi szakirodalom alapján részletes ismertetésre került a második világháború utáni amerikai haditengerészeti stratégia, és annak történeti fejlődése. A folyamat részletei és eredménye azért is fontos, mert a Biden kormányzat stratégiai útkeresései bevallottan ebből a korszakból igyekeznek útmutatást meríteni a jövő haditengerészeti, sőt az összhaderőnemi stratégiái és doktrínái kialakításához, ahogy ezt számos ismertett kezdeményezés jelzi is.

2. Huntington írásának vizsgálata, forrásainak elemzése, összevetése a háború utáni amerikai stratégiai koncepcióval bizonyította Palmer megjegyzését, miszerint Samuel P. Huntington a már létező, azonban szigorúan titkos haditengerészeti stratégiával egybeeső stratégiai koncepciót jegyzett le tanulmányában.

3. A disszertáció a nemzetközi szakirodalomban először elemezte részletesen és teljes terjedelmében Huntington tanulmányát, lényeges megfigyelésekkel kiegészítve azt a hosszabb szövegvariáns valamint a felfedezett jegyzetek alapján levonható következtetésekkel. Bemutatásra kerültek olyan, a korban szigorúan titkos anyagok, valamint a tanulmánnyal egy időben kiadott „capstone” dokumentum, az *NWP-10*, illetve a korszak más kormányzati dokumentumai is, segítségével sikerült Huntington írását elhelyezni a kor biztonságpolitikai környezetében.

4. Részletes bemutatásra került a Brookings Intézet, illetve annak külpolitikai kutatócsoportja, az ICG ahol Huntington 1952-53 folyamán dolgozott, céljaik, feladataik és munkamódszereik szempontjából a nemzetközi szakirodalomban először. Sikerült a fiatal kutató közvetlen munkatársainak azonosítása, és életrajzuk, illetve műveiknek elemzése segítségével bizonyítottnak vehető, hogy az intézet falain belül folytak a korszakban katonai témájú kutatások,¹ sőt a szakértők életútjából az is látható, hogy többen komoly haditengerészeti, vagy éppen haditengerészeti tervezési, illetve szervezési tapasztalattal is rendelkeztek, tehát teljes mértékben rendelkezésre állt az a szakértelem, ami Huntingtont a tanulmány megírásában segíthette.

5. A disszertáció utolsó fejezetében Huntington tanulmányának továbbélése került bemutatásra az 1960-as évektől egészen napjainkig. Bizonyítottam, hogy valahányszor a haditengerészet stratégiai útkeresésbe kezdett, a Huntington által rögzített offenzív stratégiai koncepció mindig megtalálható volt a stratégiák által felhasznált források között, idézték azt, sőt kiinduló pontnak tekintették a haderőnem jövőjének meghatározásakor.

6. A disszertáció ajánlásai között helyet kapott egy javaslat a Brookings Intézetben is használt „think-tank” struktúra átültetésére a magyar gyakorlatba. Javasoltam, hogy az aktív szolgálat után a fegyveres erők nyugállományba vonult szakemberei civil kutatókkal együtt keressék a válaszokat a felmerülő biztonsági kihívások, kockázatok és fenyegetések kezelésére.

Új tudományos eredmények

1. Megtaláltam Samuel P. Huntington „*National Policy And The Transoceanic Navy*” tanulmányának a nemzetközi szakirodalom számára sem ismert, jegyzetekkel ellátott változatát, bebizonyítva, hogy a munkához tartozó kommentárok léteznek, bár a tanulmányt 1954 óta számtalanszor publikálták, de mindig ezek nélkül. A megtalált hosszabb szövegvariánst elemezve sikerrel el tudtam helyezni az írást

¹ Sarah Chilton az intézmény fő-könyvtárosának közlésével ellentétben. Sarah Chilton, July 23. 2018.

Huntington munkásságában, igazoltam azt, hogy már ez a korai írás is egy biztonság és védelempolitikai szempontú, komplex megközelítés eredménye.

2. A rendelkezésre álló külső források és Huntington levelezése alapján bizonyítottam, hogy a fiatal szerző nem rendelkezett a tanulmány megírásához szükséges katonai, vagy biztonságpolitikai szakmai háttérrel, illetve tudással, de közvetlen közelében számos olyan szakértő dolgozott a Brookings Intézetben és a Harvard Egyetemen, akik a témában az USA legszakavatottabb specialistáinak számítottak a korszakban. Mindezzel igazolva, hogy az ilyen tudományos kutatóközpontoknál, think tank-eknél, mennyire fontos, hogy több tudományterületről és a fegyveres erők állományából is legyenek szakértők.

3. Az újonnan azonosított direkt és közvetlen források elemzésével a nemzetközi irodalomban először bebizonyítottam, hogy Palmer sejtése megalapozott volt,² amikor megjegyezte, hogy Huntington civilként a háború utáni amerikai tengerészeti stratégiát jegyezte le, akit ugyanakkor nem kötött a haderőnem hagyományosan nyilvánosságot kerülő öröksége.

4. A megvizsgált levéltári dokumentumok segítségével bebizonyítottam, hogy a *Brookings Intézet* is részt vett az új nemzeti biztonsági, biztonságpolitikai rendszer felállításában egyfelől az USA új külpolitikai irányvonalának megerősítésében, másrészt pedig fontos részt vállalva a haditengerészeti stratégiai koncepcióban való közreműködéssel.

5. A Rockefeller és a Gates bizottság jelentéseit és ajánlásait elemezve elsőként állapítottam meg a nemzetközi szakirodalomban a lehetséges összefüggést e dokumentumok témája és Huntington tanulmánya között, bebizonyítva, hogy léteztek olyan konkrét kormányzati igények a fegyveres erők még markánsabb civil kontrolljára van szükség, amelyekre témájában, időzítésében és következtetéseiben adekvátan válaszolt Huntington tanulmánya.

6. A bemutatott és elemzett dokumentumok segítségével bizonyítottam Huntington írásának elfogadottságát és időszerűségét a XXI. század harmadik évtizedében az amerikai haditengerészet stratégiai felfogásában. Ez különösen is időszerű, mivel az egyre inkább megélénkülő „nagy hatalmi versengés” („great power competition”) új stratégiai koncepció, sőt egy új haditengerészeti központú nemzeti védelmi, illetve nemzeti katonai stratégia felé mozdíthatja el az Egyesült Államok haderejét, amiben a bemutatott példák alapján igazoltam, hogy Huntington tanulmánya a mai napig megfelelő háttéranyag stratégiai dokumentum megalkotásához.

² Michael A Palmer, *Origins of the maritime strategy: the development of American naval strategy, 1945-1955* (Annapolis: Naval Institute Press, 1990), 37-38.

A tudományos eredmények alkalmazhatósága

1. A történeti kutatás területén: A kutatás az amerikai tengeri stratégia történetének egy fontos szegmensére világít rá. Komoly tanulmányok készültek ennek a stratégiai gondolatnak a haditengerészeti haderőnemen belüli fejlődéséről, most ez és hasonló kutatások a jövőben azt jelezhetik, hogy a vizsgálatot érdemes kiterjeszteni, és elemezni a kormányzati erőfeszítéseket a katonai haderőnemek küldetésének meghatározására az adott időszakban. A *Brookings Intézet*, – ahol több nagy múltú és tapasztalatu külügyminisztériumi, vagy éppen CIA veterán is dolgozott, – gárdájának bevonása a tengeri stratégia kialakításába azt mutatja, hogy a kormányzat is nagy figyelmet fordított a haditengerészeti haderőnem stratégiai fejlődésére.
2. Samuel P. Huntington életéről és munkásságáról szóló további tanulmányok felhasználhatják ezeket az eredményeket a hidegháború jobb megértésének elősegítésére, az egyik legfontosabb amerikai teoretikus életén keresztül.
3. A stratégiai tervezés terén: Huntington tanulmányának népszerűsége a Reagan-kormány idején történt haditengerészeti reform óta vitathatatlan a tengerészeti szakértők és tisztek körében, egyesek még haditengerészeti klasszikusként is említik, Mahannal és Jominivel együtt. Valahányszor az Egyesült Államok haditengerészete olyan nehézségekkel szembesült az elmúlt évtizedekben, amelyek a stratégiai koncepcióval kapcsolatos kérdést vetettek fel, számos haditengerészeti tervező újra és újra rátalált erre az írásra. Az annotációk felfedezése és elemzése, a tanulmány hátterének feltárása jelentősen hozzájárulhat az írás, valamint annak politikai és katonai környezetének jobb megértéséhez.
4. Mivel a kutatás nemzetközi szinten is felkeltette a figyelmet, új területeket nyithat meg magyar kutatók előtt, vagy elősegítheti Magyar kutatóhelyek együttműködését nemzetközi intézményekkel. Sebastian Bruns, a németországi Kiel-i Egyetem Biztonságpolitikai Intézetének Tengerészeti Stratégiai és Biztonsági Központjának vezetője kifejezte szándékát, hogy további és szorosabb együttműködésre törekszik. Hasonlóan élő és jó kapcsolat alakult ki a kutatás nyomán Peter Swartz-cal, John Hattendorf professzorral, valamint Randy Papadpoulossal a Navy Department történészével, illetve a területet kutató sok más szakértővel az USA-ból és Európából, amely kapcsolatokból a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, vagy a magyar tudomány is profitálhat. Egy 2021 márciusában a Naval War College-ben³ tartott webináriumon felmerült az ötlet, hogy a NATO tagországok részvételével informális szakértői hálózatot hoznának létre, ahová magyar résztvevőket is várnának, sőt a „szervezet” első, alakuló konferenciáját is Budapesten rendeznék.

³ *Bridging the Straits III: "The Maritime Strategy of the 1980s: History Looks Ahead"*, *Bridging the Straits* (Naval War College, 2021).

Ajánlások

Az amerikai tengerészeti stratégia kutatói Huntington tanulmányát gyakran tekintik olyan írásnak, ami meghatározta egy katonai haderőnem működési elveit az Egyesült Államokban a második világháború után. Számos haditengerészeti szakértő és stratégia őt is tartja a háború utáni haditengerészeti stratégia első megfogalmazójának, aki egyszerű és világos nyelvezetet használva és rendszerbe szedve írta le a haderőnem működési elveit és definiálta viszonyát az államhoz. További kutatások tisztázhatják a tanulmány kapcsán még fennmaradó kérdéseket, és igazolhatják vagy cáfolhatják a dolgozatban bemutatott elméletek, vagy sejtések nagy részét. Az újonnan felfedezett levéltári dokumentumok kapcsán végzett kutatás több kérdést is felvetett a területen, amikre a jövőben további vizsgálatok adhatnak választ. Rendkívül érdekes terület lehetne humán diszciplínák és természettudományok ötvöztetésének kísérlete, amire a Brookings Intézet-tel és Huntingtonnal kapcsolatban is igyekeztünk példát mutatni.

A dolgozat egy olyan periódussal foglalkozott, amikor politikai szinten nagyon fontos döntések születtek, amik hosszú távon nagyban befolyásolták a nemzetközi hatalmi egyensúlyt. Sok személy, aki a kutatás látókörébe került, viszonylag ismeretlen, annak ellenére, hogy Amerika hidegháborús történelméhez igen jelentős mértékben hozzájárult. További kutatás William A. Reitzel, Charles J Moore ellentengernagy, William Yandell Elliott, vagy maga Leo Pasvolksy élete és műveit illetőleg minden bizonnyal fontos információkat adhat a hidegháború általános történetéhez. Magyar vonatkozású lehet John Lukacs szerepének kutatása a US Navy hidegháborús szerepében és hasonlóan érdekes irány, különösképpen mert amerikai tartózkodás elején már kapcsolatba került a magyar felmenőkkel rendelkező Robert Strausz-Hupéval, vagy a magyar nevű Stefan Possony-nal, akik mindketten aktív résztvevői voltak a hidegháború korai szakaszának. Valamennyire kívül esik a dolgozat látókörén, de John von Neumann szintén szerepet vállalt katonai fejlesztésekben, a neve elő is került Wylie tengernaggyal való megbeszéléseivel kapcsolatban, az ő szerepe sem teljesen felderített.

Többek között a Brookings Intézetben is alkalmazott szervezési struktúra, civil és katonai szakértők együttműködésben való alkalmazása komoly eredményekkel járhatna a magyar politikai és tudományos élet számára is, akár a már meglévő kutatóhelyek egyikén, akár egy később létrehozandó „think-tank”-nál. A politika így olyan gyakorlatorientált szakértői véleményekhez jutna, amelyek nem csak a kérdések elméleti oldalát vizsgálják, hanem a gyakorlati tapasztalatokból kiindulva tovább szélesíthetik a már eddig is magas szintű, de elsősorban elméleti fókuszú elemzéseket.

Felhasznált főbb levéltári források és interjúk

Brookings Institution, Working Memorandum on the Problem of United States Shipping Policy, 1 April 1948, Box 1, Overview of the Brookings Institution Seminar on Problems of U.S. Foreign Policy records, Brookings Institution, Hoovers Institution.

Charles Moore, "Oral history interview with Charles Moore," interview by John T. Mason, 1967.
Ralph Williams, "Interview with Captain Ralph Williams," interview by James Leyerzapf, Oral History, 1988.

Forrest Sherman, "Presentation to the President, 14 January 1947," in *Origins of the maritime strategy: the development of American naval strategy, 1945-1955*, ed. Michael A Palmer (Annapolis: Naval Institute Press, 1990).

Samuel P Huntington, "Logic and National Strategy" Army War College Lecture, Nov. 7, 1957, Box 38, Samuel P. Huntington personal archive (HUM 178), Harvard University, Folder 41: Harvard University Archive.

Samuel P Huntington, National Policy and the New Naval Doctrine, 1954, Box 54, Samuel P. Huntington personal archive 1905-2008, HUM 178, Folder 15: Harvard University Archive.

Samuel P Huntington, 1955-1959 Miscellaneous Writings (National Defense and the 1956 elections), 1956, Box 38, Samuel P. Huntington personal archive HUM 178, University Harvard, Folder 45: Harvard University Archive.

Samuel P Huntington, American Strategy History - Programs, "Manuscript of the 'The National Strategy and the Transoceanic Navy' with references and handwritten corrections," 1954 1950s-1990s, Box 54, Samuel P. Huntington personal archives, Harvard University, Folder 16: Harvard University Archive.

Samuel P Huntington, Continental, 1950's, Box 54, Samuel P. Huntington personal archive HUM 178, Harvard University, Folder 22: Harvard University Archive.

Samuel P Huntington, General, "Proof version of the article titled "National Policy and the New Naval Doctrine"," pre 1954 1953-61, Folder 15, Samuel P. Huntington personal archive, Hum 178, Box 54: Harvard University Archives.

Samuel P Huntington, Ideas at Arms, see Military Essays,, 1954-1976, 1954-1976, Box 40, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Folder 9: Harvard University Archives
HUM 178

Samuel P Huntington, Japanese Interview [The Big Picture: Collected thoughts on the Events of 9/11 and the Changing World Order., 2002], November 12. 2002, Doboz 23, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Harvard University Archives, Mappa 18: Harvard University Archives HUM 178 ;

Samuel P Huntington, Military Essays (Collection), Ideas at Arms: Military Essays., [1954-1973], 1954-1973, Box 40, Samuel P. Huntington personal archive, 1905-2008, HUM 178, Folder 6: Harvard University Archives HUM 178

Samuel P Huntington, Oceanic, 1950s, Box 54, Samuel P. Huntington personal archives HUM 178, Harvard University, Folder 14: Harvard University Archive.

Samuel P Huntington, Personal Correspondence with Kennan, George, 1959-73, Samuel P. Huntington personal archive, Harvard University Archives, Box 1 Folder 43: Harvard University.

Samuel P. Huntington megjelent művei

Samuel P Huntington, *The Soldier and the State* (Harvard University Press, 1957).

Samuel P Huntington, "National Policy and the Transoceanic Navy," *US Naval Institute Proceedings* 80 (1954).

Samuel P Huntington, "Conservatism as an Ideology," *American Political Science Review* 51, no. 2 (1957).

Samuel P Huntington, "Strategic planning and the political process," *Foreign Affairs* 38, no. 2 (1960).

Samuel P Huntington, *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics* (Columbia University Press, 1961);

Samuel P Huntington, "Interservice competition and the political roles of the armed services," *American Political Science Review* 55, no. 1 (1961).

Egyéb felhasznált főbb szakirodalom

Brookings Institution, *Major Problems of United States Foreign Policy, 1954* (Staff of the International Studies Group of the Brookings Institution, 1954).

Brookings Institution, *Program of research and education in the field of international relations*, (Washington D.C.,: Brookings Institution, 1947).

Brookings Institution, *The Brookings Institution: Thirty Years of Achievement: a Program of Development* (The Brookings Institution, 1946).

James Forrestal and Walter Millis, *The Forrestal Diaries* (London: Cassell, 1952, 1952).

Leo Pasvolsky, "The Brookings Institution Program of International Studies," *World Politics* 2, no. 2 (1950).

Michael A Palmer, *Origins of the Maritime Strategy-American Naval Strategy in the First Postwar Decade* (US Dept of the Navy Naval Historical Center, 1988).

Szergej Gorskov, *Az állam tengeri hatalma* (Budapest: Zrínyi Katonai Kiadó, 1983).

A szerző publikációi a témakörben:

Péri, Márton: "US Naval Strategy and national security: the evolution of American maritime power". DEFENSE AND SECURITY ANALYSIS 36 : 1 pp. 127-128. , 2 p. (2020)

Péri, Márton: "Samuel P. Huntington: Chosen Peoples? Gods, Nations, and Rulers—Religion and Nation in International Politics". PHILOSOPHY STUDY 9 : 6 pp. 318-332. , 15 p. (2019)

Péri, Márton: "Samuel P. Huntington és a Vietnami Háború" In: Orbók, Ákos (szerk.) A hadtudomány és a XXI. század. Budapest, Magyarország : Doktoranduszok Országos Szövetsége, (2016) pp. 327-342. , 16 p.

Péri, Márton: "AMERICA'S WATCHMEN: Samuel P. Huntington and Reinhold Niebuhr". HADTUDOMÁNYI SZEMLE 8 : 4 pp. 142-149. , 8 p. (2015)

Péri, Márton: "Samuel P. Huntington's Theory of Constructing a Political Paradigm and his Maritime Strategy Concept". HONVÉDSÉGI SZEMLE: A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZPONTI FOLYÓIRATA 143 pp. 97-104. , 8 p. (2015)

Péri, Márton: "ADALÉKOK SAMUEL HUNTINGTON „A CIVILIZÁCIÓK ÖSSZECSAPÁSA” ELNEVEZÉSŰ TEÓRIÁJÁNAK 2001. SZEPTEMBER 11 - E ELŐTTI MAGYARORSZÁGI RECEPCIÓJÁHOZ". HADTUDOMÁNYI SZEMLE 6 : 1 pp. 138-149. , 12 p. (2013)

Péri Márton életrajza:

1969-ben született Budapesten. 1988-ban érettségizett a Budapesti Piarista Gimnáziumban.

Az ELTE BTK-n szerezte latin nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári diplomáját 1994-ben. Történelem szakos középiskolai tanári diplomáját ugyanitt 1995-ben. Angol tanári diplomáját 2000-ben a BDTF-en. MA in European Studies and Global Affairs diplomáját 2005-ben szerezte a milánói Sacro Cuore Egyetemen.

Ösztöndíjjal egy tanévet töltött 1992-ben Coventry-ben, az Egyesült Királyságban, és 1998-ben Namur-ben, Belgiumban.

1993-óta foglalkozik angol nyelvtanítással, vizsgafelkészítéssel, fordítással, szakfordítással. Több műfordítása jelent meg az Európa Kiadó, és az Egmont kiadó gondozásában.

1999-2001-ig a portugáliai Coimbrában és Alcanena-ban dolgozott nyelvtanárként. 2002-óta dolgozik teljes állású angol nyelvtanárként a PPKE ITK-n, 2017-óta mestertanár. Angol nyelvi tárgyakat, nyelvvizsga felkészítéseket, szakmai angol és európai civilizációs kurzusokat oktat.

2003-2009-ig a TIT nyelvoktatója, nyelvvizsgáztatója nyelvvizsga szakértője, az iXam, az első magyarországi akkreditált számítógép alapú nyelvvizsga rendszer egyik kifejlesztője.

2009-óta a NKE Közigazgatási Továbbképzési Intézetében köztisztviselői szakvizsga oktató és vizsgáztató a Kül- és Biztonságpolitika témakörében. 2010 óta a Tempus Közalapítvány közoktatási, szakképzési és felnőttképzési pályázatainak rendszeres bírálója, és monitoring szakértője.

2016 őszétől három félévig oktatott megbízott oktatóként angol-amerikai történelmet a KRE BTK Anglisztikai Intézetében.

Beszél angolul, franciául és portugálul, olvas latinul és spanyolul